

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Scipio Claromontius De Ratione Status

Chiaramonti, Scipione

[S.I.], 1679

De majestate, & quo studio conservanda sit à quolibet Principatu. XXXV.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10064

De majestate quanto studio conservanda sit a quolibet principatu.

CAP. XXXV.

Pacillimus est transitus metonymia in denominandis rebus, cum facile attribuamus effectui causæ nomen, & vicissim causæ effectus nomen, cum quotidie dicamus pallidam mortem, quod causa sit palloris cadaverum, & amorem ardentem, quod nos incendat, & metum frigidum, quod frigus in nobis producat: & Plautus dicebat *ferre Vulcanum in cornu*, loco ignis. Ita honos subinde, sumitur pro honore dignum esse, ut est virtuosa actio, & habitus virtuosus, idemque majestati accedit. Sumpta est a nonnullis, & aliquando pro summa potestate, quod sine dubio principem reddit majestatis plenum. Ab aliis alias accepta vox est, pro veneratione, in qua est princeps cum primis apud suos subditos: & in ea significatione dictum est, Deum digito imprimere fronti regis reverentiam & Majestatem, inque hoc sensu venerationis accepta fuit & definita a Cicerone. Bodinus (lib. 2. disc. pol. cap. II.) primo sensu eam definit, utitur tamen illa postea in altero quoq; absq; quod lectorum admoneat varietatis significationum: quod legib. Logicis adversum est, omniq; bonæ methodo, eaque propter recte reprehensus à doctissimo Albergati. Sumamus modo nos majestatem pro reverentia & veneratione, non autem pro summa potestate & jure absoluto, quod quamdiu durat, forma reip. non interit: at veneratio sane amittitur, licet maneat forma, si Princeps, aut Imperans, mandata sua contemni sinit.

Quæritur utrum majestas soli Principi competit, an vero ceteris quoque magistratib. an si amplius competit ceteris quoque dignitatib. extra imperium & Jurisdictionem sitis? Albergatus etiam extendit illam ad personas privatas magnæ existimationis, Valerium Maximum sequens lib. 2 cap. ultimo. Nonnulli tribuunt solis magistratib. Alii soli principi. Ego paucis (ut hic loci disputationes non necessarias præteream) respondeo, quod majestas propriè accepta, comes sit summæ potestatis, ideoque competit verè cunctis, qui partem summæ potestatis participant, qui postilla omnem complectitur, velut absolutus Princeps, aut in populi rep. populus, aut in Aristocracia senatus, illisq; præcipue competit, non pro-

proprie solum. Ceterum quo major subjecti est unio, tanto celebrior dignitas evadit in eo collecta; hinc in Regibus evidens fit magis majestas, quam in Senatu quodam, aut populo absolute dominio. Et ita deprehendimus, quod ad acti vi veri, reges majestatis nomine dignamur, & Imperatorem, non autem Venetam remp. quantumvis illorum status regius sit. At quod propriè non competit nomen illud privatis, apparet ex Ciceronis definitione, quæ est, quod *Majestas sit amplitudo & dignitas civitatis.* (de Orat.) Patet quoque ex crimen læla Majestatis, quod nunquam attributum est personæ privatae, quo etiam supremo sit dignitatis fastigio posita; sed principibus solum & principatib. Nec etiam ad læsionem magistratum minorum crimen majestatis læla extenditur, licet severè puniatur, quod patefacit, non esse Majestatem comitem auctoritatis publicæ & potestatis in universum. Quoniam itaque nec privatis competit Majestas ob ea quæ dicta sunt, nec cuilibet magistratui, & vero principi absoluto convenit planè, superest posse inferri, quod omnibus illis potestatibus publicis, quæ summa potestatem in se collectam tenent in suo imperio, majestas conjuncta sit, magis minusve, secundum amplitudinem vel vilitatem muneris & imperii.

Hoc ipsum auctoritate confirmatur Ciceronis gravissimi scriptoris, tanto magis ubi de vi vocum agitur. Is itaque primo loco majestatem, attribuit populo Romano. *Ut imperium, inquit, majestasq; populi Romani conservaretur.* (pro Rabir.) Et meritò, nam tandem præcipua potestas erat penes populum. Attribuit eam postea & Consulib. enimvero & penes Consules quædam summa erat potestas, præcipue circa arma. Reperietur etiam tributam Senatui, quod etiam quandam summam habebat potestatem, ut antea expositum est. Et tantum de proprietate vocis. *Quod deinde per metaphoram, & hyperbole, aliosq; tropos similes privatis etiam applicetur, nedum magistratib. alicujus ponderis, dubium nullum est.* Nam si largimur vocem solis oculis pulchrae foeminæ, ut Arioslus,

Sono due neri occhi anzi due chiari soli,

Bini nigri sunt oculi, imo bini coruscantes Soles,

quomodo haud poterit applicari existimationi, quam quodvis secum fert meritum etiam privatum, tantò magis publicum, licet non supremum, vox Majestatis? Jam in hac majestate Principis & principatus, adeo necessaria bono regimini cujuscunque recip, deprehenditur admirabilis imò infinita Dei

Dei providentia in eo, quod in serat pectorib. subditorum reverentiam versus Principem ipsorumque Dominum, & in seculpat fronti Principis & superiorum Majestatem. Neque est quod admirerum hunc effectam divinæ providentiae in negotio tanti inter humana & civilia momenti, si animo perpendimus curam quam gerit evidenter rerum minimarum. Arduum foret artes enumerare quib. indiget vita hominum, & quam earum nonnullæ fordinæ sint, veluti cerdonum, purgatorum latinarum & foricarum: quam alia abominabiles, & viles, ut carnificis, quam nonnullæ laboriosæ & abjectæ planè: nihilominus magnus ille cordium humanorum motor, ita partitur propensiones animorum, fortunasque, ut in nulla arte desit, qui indigenitiae locorum, & urbium satisfaciat, etiamsi de certis opificiis artifices plures requirantur, maxime in amplis civitatib. Est præterea res admiratione digna, quod cum sexum distinxerit ob continuam propagationem hominum, utriusque parem dederit numerum, ut non contingat deesse, qui cupiat legitimam consortionem in opere humanæ generationis. Revertor ad propositum. Effectus ejusdem divinæ providentiae est indit⁹ instinct⁹ subditis venerandi Principes & dominationem, quib. subjecti sunt. At quoniam humanæ res a Deo ordinatae sunt, libertate semper relictæ humana, & libero concursu humanæ cooperationis; quare necesse est ut Princeps sciat valeatque sibi conservare reverentiam apud subditos, ut a contemptu quam longissimè abducatur. At quib. artib. & modis præcuret sibi majestatem, ea de re agere differam in tertiam hujus libri partem, ubi mihi tractandum erit de prætextib. politicæ larvata. Interea satis sit firmare hic conclusionem de majestatis necessitate, qua tanta sanè est, ut cum ob negligentiam Princeps aut principatus illam amittit, actum sit de imperio. Est quispiam qui scribit existimationem Imperantis tertiam esse conditionem ad statum requiritam, at fortè rectius est, ut prima dicatur. Enimvero cum relatio Principis & potestatis supremæ ad subditos consistat in imperando, & subditorum ad principem in parendo, existimatio principis, sive supremæ potestatis, fundamentum est unius imperii, & obedientiæ ceterorum. Nam sublatæ reverentia subditorum versus principem, deficit actu auctoritas, licet jure & ratione superstet. Ruinæ regni Franciæ, quod aberat parum a casu sub Henrico III. exstitit causa, quod existimationem suam apud populum amisisset, apud quem tantam sibi acquisiverat Henricus Dux Guisius, ut amplius fuerit campus suis æmulis eum regi suspectum reddere, ne regno exueret ipsum,

ipsum, ut Capetus fecerat Carolouingis. Ex adverso reducendi illam Monarchiam ad pristinum splendorem, & subditos ad unanimem obedientiam, existit medium & causa, autoritas Henrici IV. ob animi valorem, tam bello, quam vigente pace. Mutabatur resp. Romana in Monarchiam, quando jussa populi, & decreta Senatus evilescerent, ita ut Centurio in eodem Senatu auctoriter dicere: nisi vos dederitis Consulatum Octaviano, haec dabunt, manum simul capulo gladii imponens.

De Justitia Distributiva..

CAP. XXXVI.

Feliciter principiò repetendum ex morali philosophia Arist (lib. 5. Eth. c. 1. & 2.) Justitiam aliam esse universalem, aliam particularē. Universalis pro objecto suo habet illud, quod leges jubent, hoc est legitimū, unde eapropter dicta quoq. est Justitia legalis: particularis justitia pro objecto habet & qualitatem, hoc est, ut illud, quod per justitiam tribuitur, nec plus, nec minus sit eo, quod competit illi, cui fit justitia. Et hæc particularis alia distributiva est, alia est commutativa, sive emendativa dicta: de quibus & de jure earum differendum erit modo ordinè. Quod ad universalem, quoniam optima & perfecta lex, (quæ illa est optimæ reip.) jubet virtutes omnes, quoniam virtutes omnes in se complectitur, estque appellata ab Aristotele virtus integra, cum de ea dicat, Itaq; neg; hac justitia pars virtutis est, sed & integra virtus, neg; huic opposita in justitia pars virtutis: sed integra est vitiostas, eo pacto, ut, qui fortitudinem exercet, ita enim jubet lex, actionem fortem committat, sed ex habitu justitiae universalis: & hic profine habet publicum bonum, quod continetur sub legum observantia: at qui illam exercet praefixa sibi honestatis fine, qui est in actione forti, operatur ex habitu fortitudinis. Pariter se res habet de actionib. temperantibus & liberalibus, mansuetis, magnanimis, & ex particulari justitia justi: quæ ut a lege jussæ, pertinent ad justitiam universalem, ut peractæ propter honestatem, quam in se ipsis continent, ad particulares spectant virtutes, ex quib. integra virtus componitur, cui e regione ponit & pafert justitiam di-
ctam universalem, sive legalem. S. d remitto lectorem ad illud, quod de
justitia

O

justitia